

Képzés és Gyakorlat

Training & Practice

19. évfolyam, 2021/1-2. szám

Képzés és Gyakorlat

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvár Campus Neveléstudományi Intézetének
és a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának
neveléstudományi folyóirata

19. évfolyam 2021/1–2. szám

Szerkesztőbizottság

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Szerkesztők:

Pásztor Enikő, Molnár Csilla

Kloiber Alexandra, Frang Gizella, Patyi Gábor;

Kitzinger Arianna angol nyelvi lektor

Szerkesztőbizottsági tagok:

Podráczky Judit, Varga László, Belovári Anita,

Kövérné Nagyházi Bernadette, Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, Sántha Kálmán

Nemzetközi Tanácsadó Testület

Ambrusné Kéri Katalin, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, HU

Andrea M. Noel, State University of New York at New Paltz, USA

Bábosik István, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, HU

Horák Rita, Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka (Szerbia),

Tünde Szécsi, Florida Gulf Coast University, College of Education, Fort Myers, Florida, USA

Jaroslav Charchula, Jesuit University Ignatianum In Krakow, Faculty of Pedagogy Krakow, PO

Suzy Rosemond, KinderCare Learning Center, Stoneham, USA

Krzysztof Biel, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Jolanta Karbowniczek, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Maria Franciszka Szymańska, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Abdülkadir Kabadayı, Necmettin Erbakan University, A.K. Faculty of Education, Konya, TR

Szerkesztőség

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Képzés és Gyakorlat Szerkesztősége

E-mail: kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

9400, Sopron, Ferenczy János u. 5.

Telefon: +36-99-518-930

Web: <http://trainingandpractice.hu>

Web-mester: Horváth Csaba

Felelős kiadó: Varga László dékán

A közlési feltételeket

a <http://trainingandpractice.hu> honlapon olvashatják szerzőink

Képzés és Gyakorlat

Training and Practice

19. évfolyam, 2021/1-2. szám

Volume 19, 2021 Issue 1-2.

Jelen kiadvány az „*EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen*” című projekt támogatásával valósult meg.

FRANG GIZELLA¹**Hitéltre nevelés a pedagógiában - egy új specializáció elé²**

Magyarországon a rendszerváltozás idejétől újból hivatalosan is működhetnek az egyházi intézmények, közöttük az egyházi óvodák. Örvedetes, hogy számuk folyamatosan gyarapszik. Azonban az ezzel járó gyermek- és a nevelőlétszám emelkedése új módszertani és képzési kérdéseket vet fel. Korunk sajátos kihívása, hogy miként lehet a teológiát és a pedagógiát összehangolva ezen egyházi intézmények számára szakembereket képezni, s hogyan lehet az 1945 után megszakadt, háttérbe szorított módszertani fonalat újra felvenni. E kérdésekre keres választ a tanulmány, bemutatva a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán bevezetett Hitéltre nevelés specializációt, valamint az ugyane címet viselő pedagógus szakvizsgás képzést.

A specializáció szellemi háttere és a történelmi helyzetek

Amikor egyházi nevelésről beszélünk, több oldalról is meg kell közelítenünk a kérdést. Mert mit is jelent maga a kifejezés? Egyrészt jelenti a fenntartó, működtető személyét. Esetünkben ez valamelyik bejegyzett felekezet, egyház, amely felel az intézmény helyének minőségéért, az ott folyó nevelő-oktató tevékenység színvonaláért. A törvényileg szabályozott működést a fenntartók illetve az egyes intézmények egészítik ki az általuk elvárt többlet értékkel. Ezek az értékek az egyházi nevelés céljaiban is jelen vannak, ahogy a II. Székelyföld Konferencia egyik előadásában Vencser László megfogalmazta: a legfőbb cél a gyermeket, fiatal hitel felvértezett emberré nevelni. Olyan emberré, aki korunk kihívásaira fogékony, jól képzett, erkölcsileg is kiváló, nyitott és párbeszédre képes egyéniség (Vencser, én.).

Az egyház a nevelés terén a kezdetektől fontos szerepet vállalt, részben az állam-egyház összekapcsolódása okán, részben, mert a tanuláshoz, képzéshez való hozzáférés az egyházakon keresztül volt lehetséges. A hitélet gyakorlása és a társadalmi világnézet egységben működött, így a mindennapi élet morális kerete és az egyházi tanítások egymást fedték, támogatták. Ám a

¹ PhD, egyetemi adjunktus, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar; email: frang.gizella@gmail.com

² Jelen publikáció kivonata elhangzott a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karának valamint az esztergomi Vitéz János Tanárképző Központ Óvó-és Tanítóképző Tanszéknek a szervezésében 2020. november 20-án virtuálisan megrendezett „Változások a pedagógiában - a pedagógia változásai II.” konferencián.

történelem viharai és a kialakuló újfajta viláértelmezések fokozatosan megváltoztatták az egyház világi helyét. A szerepek fokozatos szétválása társadalmi változásokat, szociális átrétegződéseket és szemléletbeli különbségeket is okozott (Glatz, 1996). Az egyházi tanítások és a mindennapi élet harmóniája a 18. században úgy roppant meg, hogy az állam fokozatosan átvette az igazgatási feladatokat, így a felszínre törő új ideológiák és megváltozott szerepviszonyok hatására az egyháznak is új problémákkal kellett szembenéznie. Ezek közül az egyik az oktatás, nevelés. 1929 az az év, amikor a katolikus egyház feje, XI. Pius pápa tollat ragadott, hogy a keresztény szellemű nevelésről, oktatásról írjon apostoli körlevelet. Ennek bevezetőjében így fogalmaz: *„Hirdesd az igét; állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan; ints, kérj, fedd minden türelemmel s tudománnyal; amit megkíván korunk is, amelyben nagyon is siratjuk a világos és egészséges elvek hiányát, még a legalapvetőbb problémák körül is”* (XI. Pius, 1934, p. 4).

Hazánkban ekkorra már túl voltunk Eötvös iskolareformján, s javában folyt Klebersberg újabb, átfogó oktatási reformja. Ez az az időszak, amikor Magyarországon még különösen fontosak voltak az egyházi iskolák, minden felekezet képes volt fenntartani különböző szintű iskolákat az ország minden területén, és a szervezett kisgyermeknevelésben is élen járt. Ahogyan a kisgyermeknevelők képzésében is. A második világháború és az orosz megszállás azonban új oktatási irányt jelölt ki, a szocialista embertípus megteremtését célozva. 1946-ban feloszlatták az egyházi társadalmi szervezeteket, 1948-ban államosították az egyházi iskolákat és 1950-ben feloszlatták a szerzetesrendeket is. Ezzel megszüntették még a lehetőségét is az iskolák, óvodák újraindításának (Gergely, 1999).

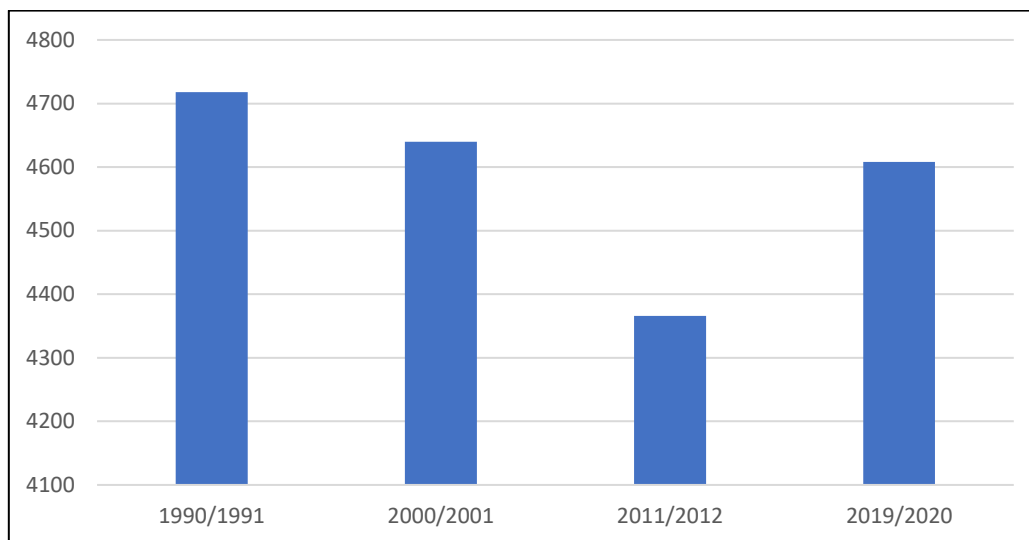
Pedig az 1946/47-es tanévben a korábbi oktatási rendszer folytatásaként egy jól szervezett iskolarendszer működött hazánkban. Magyarországon ebben a tanévben összesen 1246 óvoda működött, ebből 457 volt állami, 517 tartozott valamilyen közösséghez, 193 a katolikus egyház kebelében volt, három református, 1 izraelita és 70 volt egyéb fenntartóhoz sorolt (Pukánszky és Németh, 1996).

Az ötvenes évek pártutasításos rendszerét jól tükrözték az MSZMP művelődéspolitikai irányelvei, melyek különös hangsúlyt fektettek az ideológiai nevelésre az iskolákban is. Ahogy a Pukánszky és Németh által citált párt dokumentum fogalmazott: *„a burzsoá életszemlélet és gondolkodásmód, erkölcs és ízlés visszaszorításában és megsemmisítésében a legnagyobb szerepük azoknak az oktatási intézményeknek van, amelyekre a párt és a kormány iffúságunk tudatának és magatartásának formálását bízta”* (i.m. 17). Ugyanez folytatódott az '56-os forradalom után, csak nem szocialista, hanem kommunista embertípusról szóltak a dokumentumok.

Az 1985. évi I. törvény az oktatásról még az iskolaállítást és -fenntartást állami jognak tüntette fel, azonban néhány iskolakísérletet engedélyezett. Az állami iskolák mellett új, alternatív szellemiségű és másfajta módszertannal dolgozó intézmények is létrejöttek (Kissné, 2011) Ezt követően a rendszerváltás hozott radikális változást a magyar oktatás történetében: az 1990. január 24-én elfogadott törvény deklarálta a lelkiismereti és a vallásszabadságot, beszélt az egyházakról. A törvény 17. szakasza kimondta, hogy az egyházak is indíthatnak iskolákat, más oktatási, nevelési intézményeket. Később a kárpótlás adott ehhez lendületet, jelentett háttérrel. Tehát az egyházi tulajdonok visszaigénylésével párhuzamosan erősödtek meg az iskola-visszaadási illetve újraalapítási törekvések is. Az Antall-kormány egyik fő célja volt, hogy lehetőség szerint az egyházi iskolák aránya érje el a 20%-ot a magyar közoktatásban. Így az ezredfordulóra a volt felekezeti iskolák egy része ismét egyházi irányítás alá került. Míg a II. világháborút megelőzően az egyházi iskolákban, nevelési intézményekben főként szerzetes tanárok, nevelők dolgoztak, a rendszerváltás után a szocializmus okozta űrt nem sikerült kitölteni. Hiszen korábban nem volt, nem is lehetett folyamatos az utánpótlás sem a hivatás, sem a keresztyén szellemű pedagógusképzés terén sem. Így az oktatást és nevelést a rendszerváltás után és óta az újra szervezett egyházi intézményekben – a szerzetes tanárok hiánya miatt – már főként világi szakemberek végzik (Nagy, 1995; Kozma, 2005).

„*Volt-e rendszerváltás ezen a területen?*” – teszi fel a kérdést Nagy (1995, 16). Az intézményátvétel illetve alapítás kérdésében igennel válaszol. Ahogy tanulmányában írja: „*1990 és 1994 között ledőltek a hittanoktatás és az egyházi iskolaindítás előtti korlátok. Ezt bizonyítja az egyházi iskolák és a hittancsoportok számának rendkívüli növekedése. A vallásos pedagógusokat és szülőket már senki nem korlátozza, hogy az iskolában kinyilváníthassák hitüket. (...) Ebben az értelemben a rendszerváltás megtörtént*” (Nagy, 1995, 16). Ezt az Eurydice nevű uniós portál hazánkat taglaló része ki is emeli, amikor hivatkozik a tanulás és tanítás szabadságának alkotmányos elvére, a lelkiismereti és vallásszabadsághoz való jogra, valamint arra, hogy mindezek alapján köznevelési intézményt egyházak, alapítványok, magántársaságok és más jogi vagy magánjogi személyek is létrehozhatnak, működtethetnek, más ingatlanok vagy intézményeik felhasználásával, átalakításával (2020). A magyar jogkörnyezet ma is biztosítja az állami oktatástól-neveléstől való eltérést az egyházi és a magán illetve alapítványi intézmények számára. A fenntartó egyház az iskola, óvoda számára kijelölheti a kerettantervet, keretprogramot, és joga van pedagógiai programjába beépíteni a vallási ismereteket, hitoktatást, míg a pedagógusoktól az alapvégzettségénél több, speciálisabb kompetenciát várhat el (Korzenszky, 2019.)

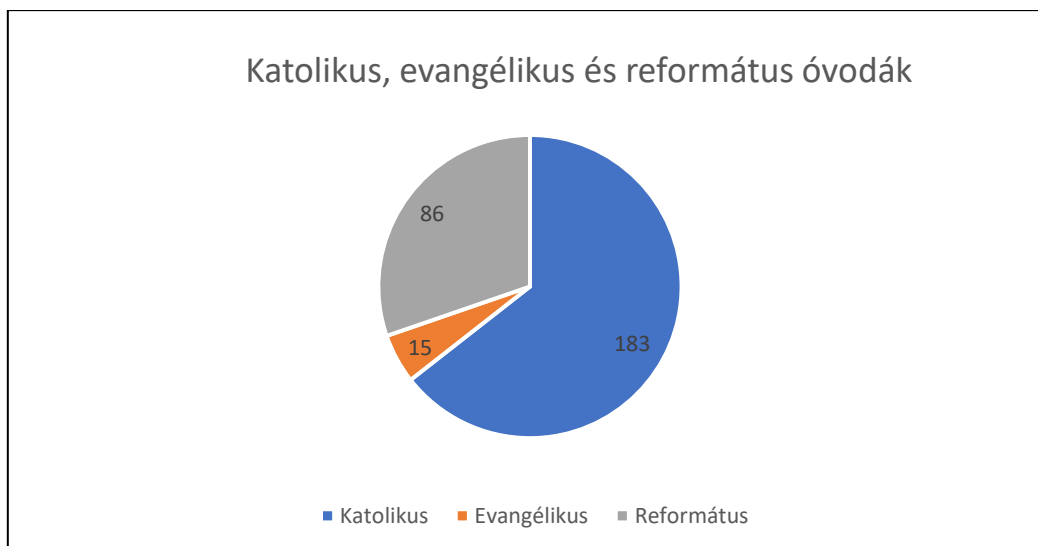
A KSH (1990) és Fehérvári (2005) számai alapján mintegy hússzorosára nőtt az egyházi óvodák száma a rendszerváltozást követő közel tíz esztendőben, s az azóta eltelt évek alatt is megduplázódott az egyházi közoktatási intézmények száma.

1. ábra: Az óvodák száma 1990 és 2020 között
(Saját szerkesztés a KSH számai alapján)

A 2019/2020-as nevelési évben 4608 óvoda (állami, magán és egyházi) összesen 331 ezer gyermeket fogadott. Ez kevesebb, mint a rendszerváltás időszakában, amikor az 1990/1991-es nevelési évben 4 718 óvoda működött. Ez több, mint a 2010 körüli visszaesés. Ugyanakkor az oktatási intézmények fenntartók aránya szerinti bontásában, az állami és a magán intézményekben csökkenés tapasztalható, de az egyházak fenntartásában lévőkben emelkedett a gyermekek, diákok száma, egyúttal az intézményeké is.

A felekezetek szerinti bontásban az egyes egyházak közoktatási intézményeinek a száma nagyjából a hívők arányát mutatja, s bár a KSH 2011-es adatai szerint öregedő a felekezetekhez tartozók korfája, ennek ellenére emelkedik az egyházi intézmények, közöttük az óvodák száma. Különösen a reformátusok és a katolikusok által fenntartott intézményeknél folyamatos a növekedés. Bár ma a világi óvodák száma sokszorososan meghaladja a magán vagy egyházi kisgyermeknevelő intézmények számát, itt is tudatosítanunk kell, hogy a rendszerváltás időszakában az egész egyházi intézményrendszert az alapoktól kellett újraépíteni. A rendszerváltás óta eltelt idő egyházi intézményekre, esetünkben az óvodákra vonatkozó számai azonban azt mutatják, hogy növekedett a társadalmi igény, ahogyan azt fentebb már láttuk.

2. ábra: A három legnagyobb lélekszámú egyház óvodáinak aránya 2020-ban, Magyarországon

Ma a Református Egyház 86 óvodát tart fenn 7100 férőhellyel, az ország valamennyi régiójában, s a gyülekezetek jelzéseire hivatkozva a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke szerint „*komoly igény mutatkozik egyházi fenntartású intézményekre*” (Magyar Református Egyház honlapja). Az Evangélikus Egyház honlapjának adatai alapján az evangélikus óvodák száma 15. A Katolikus Pedagógiai Intézet honlapja szerint a Katolikus Egyház országosan 183 óvodát működtet, ebből egyházmegyei fenntartásban 158, szerzetesi fenntartásban 22, egyéb működtetési formában 3 óvoda található. Csak a Soproni Egyetem vonzáskörzetére fókuszálva megyénként a következő számokat találjuk: Győr-Moson-Sopron megyében 9, Vasban 2, Zalában 2, Veszprém megyében 4 egyházi óvodát találunk (Katolikus Pedagógiai Intézet honlapja).

Az egyházi óvodák gyarapodó száma az ott dolgozó gondozók, óvodapedagógusok számának emelkedését is jelenti. Az emelkedés egyúttal azt is feltételezi, hogy az óvodapedagógus képzésben szükség van olyan szakirányú képzésre vagy részképzésre, mely a hallgatókat felkészíti az egyházi óvodákban folyó munkára. Eddig a teológiák hittanár képzéseiken oktatták a pedagógusokat, de elsősorban az iskolai szinteknek megfelelő felosztásban. Az óvónők képzéséhez azonban a kisgyermeknevelés pedagógiája szükséges.

Egyház és óvoda

Az előzőekből egyértelműen kitűnik, hogy az egyházi intézmény elé állított legfőbb követelmény a hitéleti elkötelezettség. Ez vonatkozik pedagógusra és gyermekre egyaránt. Ezért az egyházi óvodák saját alapprogramjukban pontokba szedve nemcsak működési alapelveiket határozzák meg, hanem a keresztyén gyermekképet valamint egyházi óvodaképet, és deklarálják

a családokkal való szoros együttműködés alapjait. Minden pedagógiai tevékenység és folyamat céljának a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztését és a képességek kibontását tekintik. A nevelés területén a legfontosabb fejlesztési területekként az értékorientációt, az igény kialakítását, a tevékenységet, a belülről fakadó hajtóerőt, a közösséghez tartozás erejét, egyben az önállóságot, önuralmat és alkotó törekvést nevezik meg. Ezt összegezve beszélhetünk a szociabilitás, az érzelmi intelligencia, a mozgás, az orientáció, a muzikalitás és a vizualitás, valamint a beszéd fejlesztéséről is. Ezek alapján mondhatnánk, hogy a nem egyházi óvodának is ilyen célkitűzéseket kell megfogalmaznia. Ami mégis több, az a minden nevelési területet átjáró Krisztusi szeretet és példamutatás, amit az egyház legfőbb értéknek tekint. A Don Bosco Nővérek alapprogramja (2018) a következő módon fogalmazza meg a családi élet kiegészítőjének tekintett nevelési szintér legfőbb feladatát:

„Az Egyház az emberek üdvösségének szolgálatára irányuló küldetésének megvalósítása során főként azokkal az eszközökkel él, amelyeket maga Jézus Krisztus bízott rá, de fölhasználja azokat az eszközöket is, amelyek különböző korokban és különféle kultúrákban alkalmasak arra, hogy természetfölötti céljához közelebb segítsék, és előmozdítsák az emberi személy kibontakozását. Az Egyház azért hozta létre iskoláit, intézményeit, mert egészen különleges eszközt lát bennük a teljes ember kiformalására (C.I.C. 794-795. Kánon).” Az egyházi óvodák működési elvei tehát e gondolatkörben és hitéleti összefüggésben születtek meg.

Az egyházi óvodák igényeinek kielégítése az óvodapedagógus képzésben

E szakmai felismerés hatására el kell gondolkodnia a képzőhelyeknek, miként tudják kielégíteni az egyházi óvodák szakember igényét. Ennek több módja lehetséges. Az egyik, hogy a teológiai hittanár képzéseik mellett hozzanak létre a kisgyermeknevelésben dolgozó szakemberek részére speciális kurzusokat, a másik, hogy a pedagógiai karok alakítsanak ki olyan képzési struktúrát, aminek végeredményeként a hallgatók e speciális ismeretekkel felvértezve alkalmassá válnak az egyházi óvodai munkára.

E kettőt ötvözi a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar valamint a győri Brenner János Hittudományi Főiskola 2019-ben megkötött együttműködése, melyben az egyházi óvodák számára a nappali és a levelező képzésbe integráltan, specializáció formájában összehangolja az elvárt hitbéli jártasságot és szellemiséget az óvodapedagógussal szemben támasztott szakmai követelményekkel. Ehhez járult a pedagógiai szakvizsgás képzés kidolgozása a már a pályán dolgozó óvodapedagógusok számára, levelező formában. Mindkét képzési formában a

tantervi hálóban szereplő teológiai témájú tantárgyakat a teológiai oktatók, a pedagógiai módszertani kurzusokat pedig a pedagógiai kar oktatói tanítják. A cél, hogy az e képzéseken végző pedagógusok a megszerzett tudással felvértezve sikeresen álljanak helyt a XXI. század kihívásai közepe, legyenek képesek a vallásos élet hagyományainak megfelelő pedagógiai eszközökkel kiegészíteni az általános bölcsődei, óvodai programokat. Vagyis a keresztény gondozó- és óvónők alkalmazzák tudatosan mindazon pedagógiai erényeket, amellyel hitelesen megvalósíthatják a keresztény alapelvek szerinti gondozást, nevelést, szokássá erősítve a kisgyermek vallásos cselekedeteit.

A képzésben tehát olyan átfogó ismereteket kell nyújtani, melyek a társadalmi változások kihívására a kereszténység, a hagyományok alapján a gyermek korosztály számára a természeti és humán környezet jelenségeiről értelmezést, eligazítást adnak. Egyúttal segítik a személyiség kibontakozását, az identitás erősödését, a közösségbe ágyazódást. Az egyházi óvodai szakmai gyakorlatok során pedig módszertani gyakorlatot szereznek a hallgatók ezen ismeretek átadásában, a tanulmányaik alatt is gyakorolva a keresztény műveltséget és világgépet.

Összegzés

Napjainkban a tudástartalom elsajátíttatása mellett nagy hangsúlyt kap a köznevelésben is az erkölcsi fejlődés biztosítása és az etika. A történelemben megmutatkozott, hogy mindez korábban a hitéletre nevelés szerves része volt. Az ember személyiségében a hit és a tudás harmonikus egységet alkot, ezt kisgyermekkorban kell megalapozni. A hitre nevelés nemcsak szavakban kell, hogy testet öltjön, hanem a tettekben, példákban is, amiken keresztül gondolkodási és gyakorlati móddá válik. Mivel a gyermek elsőként azt az életstílust sajátítja el, amit a felnőtt példájából a családban, illetve táguló környezetében: az óvodában lát, ezért a hitéletét vállaló és azt továbbadni szándékozó pedagógusnak a kisgyermekre és a családokra is fokozott figyelmet kell fordítania. Összességében elmondhatjuk tehát, hogy korunk sajátos kihívásaira új illetve régi-új eszközökkel kell válaszolnunk. Ilyen megújított, a történelmünk folyamán többször is háttérbe szorított eszközrendszer a hitéletre nevelés szerteágazó, sok területet felölelő módszere, melyre napjainkban ismét társadalmi igény mutatkozik.

BIBLIOGRÁFIA

Don Bosco Nővérek Szent Család Óvodája (2018). *Pedagógiai Program*. [online] <https://docplayer.hu/20967353-Don-bosco-noverek-szent-csalad-ovoda-om-azonosito-064274-pedagogiai-programja.html> [2020. szeptember 12.]

- Fehérvári A. (2005). *Magánóvodák*. In: *Educatio*, 14. évf. 4. sz. pp. 825–839.
- Gergely J. (1999). *A katolikus egyház története Magyarországon 1919-1945*. Budapest: Pannonic Kiadó
- Glatz F. (szerk.)(1996). *A magyarok krónikája*. Budapest: Officina Nova.
- Hitéletre nevelés az óvodában specializáció - előterjesztés*. (2020) SoE, Sopron.
- Katolikus Pedagógiai Intézet honlapja [online] www.katped.hu/katolikus-kozoktatas/katolikus-kozoktatasi-intezmenyek-statisztikai-adatai [2020. szeptember 12.]
- Kissné Zsámboki R. (2011). Mozdonypedagógusok az alternativitás és pluralizmus füstjében - avagy az 1985. évi oktatási törvény a 80-as, 90-es évek pedagógiai reformjainak tükrében. In: *Képzés és Gyakorlat*. 9. évf. 3–4. sz. pp. 51–64.
- Korzenszky R. (2019). *Egyházi iskolák a törvénymódosítás után*. [online] <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/egyhazi-iskolak> [2021. január 2.]
- Kozma T. (2005). Egyházi iskolák – interkulturális nevelés. Az egyházi oktatás átalakulása az 1990-es években. In: *Educatio* 3. pp. 465 – 474.
- KSH 2004. *A közoktatás területi adatai 1990–2003*. Budapest. [online] <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/kozoktter03.pdf> [2020. szeptember 16.]
- KSH 2011. népszámlálási adatok [online] http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_vallas [2020. szeptember 12.]
- Magyar Református Egyház honlapja [online] <https://reformatus.hu/oktatas/intezmenyt-keresek/ovodak/> [2020. augusztus 12.]
- Magyarország: *A nem állami fenntartású közoktatási intézmények* - Monday, 20 January, 2020 - 09:55. [online] https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/magyarorsz%C3%A1g/organisation-private-education_hu [2020. augusztus 14.]
- Magyarországi Evangélikus Egyház honlapja [online] <https://www.evangelikus.hu/> [2020. augusztus 14.]
- Nagy P.T. (1995). Egyházi iskolaindítás és az állam az első parlamenti ciklus idején. In: *Magyar Pedagógia* 95. 3–4. pp. 293–313.
- XI. Pius (1934). *Apostoli körlevél az ifjúság keresztény neveléséről*. Budapest: Szent István Kiadó.
- Pukánszky B. – Németh A. (1996). *Neveléstörténet*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.
- Vencser L. (é.n.). *Az egyház nevelő-tanítói feladata, mint érték közvetítő eszköz* [online] http://adatbank.transindex.ro/html/alcim_pdf12654.pdf [2021. március 4.]

FRANG, GIZELLA

RELIGIOUS EDUCATION (RE) IN THE PEDAGOGY – PREFACE TO A NEW SPECIALISATION

In Hungary, since the change of regime in 1990 the church institutes, involving kindergartens, have been allowed to work again. It is gratifying that their numbers are growing. However, the increasing number of children and kindergarten teachers raises new questions regarding methodology and educational issues. The training of religion teachers in the field of theology is focusing on the scholars' age groups, while the training of early childhood and kindergarten teachers concentrates on the secular nurseries and kindergartens. A particular challenge of our age is how to train educational and theological specialists for the religious institutions while picking up the thread of methodology disrupted and overshadowed in 1945.

This essay is looking for the answers for these questions while presenting Religious Education (RE) specialisation and the pedagogical professional examination training, which have been implemented recently at Benedek Elek Faculty of Pedagogy at the University of Sopron.